

LEX CEU, AVAGY A SZABAD OKTATÁSHOZ VALÓ JOG KÉRDÉSE *

Lovas Dóra¹

2017. április 4-én a magyar parlament 123 igen és 38 nem szavazattal elfogadott egy olyan törvénymódosítást, amely sokak szerint a Közép-Európai Egyetem (CEU) ellehetetlenítését célozza. A döntés ellen tüntetések szerveződtek, illetve nemzetközi tiltakozáshullám indult meg. Ebben a bejegyzésben ezt a kérdéskört járom körbe, kitérve csak a leglényegesebb pontokra.

A Közép-európai Egyetem (CEU) nemzetközi posztgraduális felsőoktatási magánintézmény, amelynek központja Budapesten van. Az egyetem alapképzés utáni mester- és doktori képzéseket nyújt angol nyelven, a társadalomtudományok, a bölcsészettudományok, a közgazdaságtudomány és a jogtudomány területén.

A Közép-európai Egyetem gondolata még 1989 előtt született meg. Cél az volt, hogy a régi szocialista országokban egy új, nyugati modellen alapuló egyetemet hozzanak létre, amely ezen országok politikai, társadalmi és gazdasági változásainak elemzésén keresztül a nyitott társadalom értékei felé törekszik. Olyan diákokat akarnak képezni, akik a jövőben tudósként, szakemberként, politikusként vagy a civil társadalom vezetőiként hozzájárulhatnak a nyílt és demokratikus társadalmak létrejöttéhez. A Közép-Európai Egyetem 1991-ben nyílt meg Prágában, majd 1993-ban Budapestre költözött, ezt követően 2004-ben államilag elismert egyetem lett Magyarországon. Jelenlegi rektora Michael Ignatieff.²

Magyarországon egy külföldi felsőoktatási intézmény több formában működhet (5 módja van: magyarországi működési engedéllyel, határon átnyúló szolgáltatásnyújtással, magyar felsőoktatási intézményen keresztül licencia képzés indításával, magyar felsőoktatási intézménnyel együttműködésben közös képzés folytatásával, valamint magyar felsőoktatási intézménnyel együttműködésben kettős képzés folytatásával). A CEU működési engedély alapján végzi oktatási tevékenységét, amelyre vonatkozóan a Nemzeti Felsőoktatásról szóló törvény 3 követelményt állapít meg: az intézményt a származási országban ismerjék el, mint felsőoktatási intézményt; a Magyarországon végezni kívánt tevékenység államilag elismert legyen, valamint az Oktatási Hivatal által engedélyezett tevékenységről legyen szó.³

A Nftv. szerint az Oktatási Hivatal a külföldi felsőoktatási intézmények működési engedélyét legalább ötévente köteles felülvizsgálni.⁴ A Hivatal 2016 nyarán (először) kezdte el a Magyarországon működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmények engedélyének felülvizsgálatát.⁵ A kérdéses intézmények a következők:

---

* DOI 10.21867/KjK/2017.1.2.

¹Dr. Lovas Dóra, PhD hallgató, DE-ÁJK

²<https://www.ceu.edu/>

³Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. CCIV. törvény (Továbbiakban: Nftv.) 76 §(1)-(2)

⁴A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 87/2015. (IV. 9.) Korm. (Vhr.)

⁵Nftv. 76. § (3)

1. táblázat

	Felsőoktatási intézmény	Székhelyország
1.	Anglia Ruskin University	Egyesült Királyság
2.	AvansHogeschool International Business SchoolBreda	Hollandia
3.	Banking Institute College of Banking (Bankovníinstitutvysokáškola)	Cseh Köztársaság
4.	Boston University	Amerikai Egyesült Államok
5.	CECOS London College	Egyesült Királyság
6.	Central European University	Amerikai Egyesült Államok
7.	École d'Art Maryse Eloy	Franciaország
8.	École Supérieure des SciencesCommercialesd'Angers	Franciaország
9.	Edinburgh Napier University	Egyesült Királyság
10.	Georg-August-Universität Göttingen	Németország
11.	HēilóngjiāngDàxué	Kínai Népköztársaság
12.	Mahachulalongkornrajavidyalaya University	Thaiföldi Királyság
13.	McDaniel College	Amerikai Egyesült Államok
14.	Middlesex University	Egyesült Királyság
15.	Mod'Art International	Franciaország
16.	Open University Malaysia	Malajzia
17.	Oxford Brookes University	Egyesült Királyság
18.	Universidad de Granada	Spanyolország
19.	Universitatea de MedicinășiFarmacieTârgu-Mureș	Románia
20.	Université de Picardie Jules Verne	Franciaország
21.	Université Pantheon-Assas (Paris II)	Franciaország
22.	Université Paris Ouest Nanterre la Défense	Franciaország
23.	University of Buckingham	Egyesült Királyság
24.	University of Hertfordshire	Egyesült Királyság
25.	University of Wales, Newport	Egyesült Királyság
26.	ViennaKonservatorium	Ausztria
27.	Webster University	Amerikai Egyesült Államok
28.	WyższaSzkołaBezpieczeństwaPublicznego i Indywidualnego „Apeiron” w Krakowie	Lengyelország

Forrás: Jelentés a külföldi felsőoktatási intézmények magyarországi működéséről(EMMI)

A felülvizsgálat során azonban több jogszabályoknak nem megfelelő működési problémára derült fény:⁶

⁶Jelentés a külföldi felsőoktatási intézmények magyarországi működéséről (EMMI)

1. A külföldi felsőoktatási intézmény nem a megfelelő jogszabályi keretek között folytatja a képzését, azaz valójában nem működik Magyarországon, helyette lényegében a magyarországi partnere valósítja meg a képzését vagy annak nagy részét, így sokszor az oktatók jelentős része is magyar. Az ilyen intézménynek valójában nem működési engedéllyel kellene rendelkeznie, hanem más formában működni. Ez pedig a jelentés szerint jogszerűtlen helyzetet is teremt, mivel adott külföldi felsőoktatási intézmény mesterképzésén olyan magyarországi hallgatók is részt vesznek, akik nem rendelkeznek alaphozozattal. A másik jellemző eset, amikor a magyar felsőoktatási felvételi eljárásban felvételt nem nyert hallgatókat gyűjt össze a külföldi felsőoktatási intézmény a képzésére, akik utána egy vagy néhány félévvel később átvétellel kerülnek be az magyar felsőoktatási intézménybe.

2. Nincs együttműködés és magyarországi partner

Gyakran ezek az intézmények nem is folytatnak oktatási tevékenységet, mégsem kérik az engedély visszavonását. Erre volt példa az Université Paris Ouest Nanterre la Défense.

3. Hiányzik a programakkreditáció

Az angolszász államokban és a legtöbb ázsiai országban jellemző, hogy nem kötelező a felsőoktatási intézmény képzése folytatásának a független külső felsőoktatási akkreditációs ügynökség / szervezet általi programakkreditáció. Például a Central European University (belső intézményi audit), amelynél a Middle States Commissionon Higher Education követelményrendszere komoly feltételeket jelent, amelyeket a CEU-nak korábban is teljesítenie kellett és a jövőben is teljesítenie kell ahhoz, hogy akkreditált felsőoktatási intézmény lehessen az Amerikai Egyesült Államokban. Ilyen elemek például: az oktatási potenciál bizonyítása különböző módokon, ezáltal a kurzusok biztosítására és az egyéb akadémiai felelősség vállalására való alkalmasság; fokozathoz vezető képzések esetében valamennyi képzésben oktatónak a releváns területen tudományos fokozattal (doktorátussal) kell rendelkeznie; legyen valamennyi oktatónak és kutatónak időszakonkénti rendszeres értékelése az intézmény által; szigorúan kontrollálnia kell az intézménynek a felvételt, hogy az egyes programokra a megfelelő előképzettségű hallgatók jussanak be.

Az Egyesült Királyságban az University of Buckingham, az Oxford Brookes University, illetve a Heilóngjiāng Dàxué, Heilongjiang Kínai Orvostudományi Egyetem esetében a magyar jogszabály által kért külső szakakkreditáció nem működési feltétel (intézményszintű akkreditáció).

4. A külföldi felsőoktatási intézmény által kiállított okirat nem államilag elismert (fokozatot adó) oklevél

A Magyar Ekvivalencia és Információs Központ (MEIK) állásfoglalása alapján a Mod'Art International (Franciaország), az École d'Art Maryse Eloy (Franciaország) és a Vienna Konservatorium külföldi felsőoktatási intézmények által kiállított okirat nem államilag elismert oklevél, továbbá nem tanúsít a felsőoktatási fokozatrendszer szerinti fokozatot.

5. A külföldi felsőoktatási intézmény nem minősül származási országában államilag elismert felsőoktatási intézménynek

6. A közhiteles nyilvántartásba történő adatszolgáltatási kötelezettség nem teljesül

A 2016. december 31-i állapot szerint 28 külföldi felsőoktatási intézmény rendelkezett Magyarországon működési engedéllyel, amelyből 5 szolgáltatott adatot.⁷

7. A külföldi felsőoktatási intézmény nyilvántartásba nem vetetett képzéseket folytat

A jelentés szerint a McDaniel College (USA) az egyetlen magyarországi működési engedéllyel rendelkező külföldi felsőoktatási intézmény, amellyel kapcsolatban nem merült fel probléma.

De miért nevezik Lex CEU-nak?

A 2016-os felülvizsgálat az alábbi hiányosságokat tárta fel az intézményben (adminisztratív problémák):

- Nem rendelkezik programakkreditációval, de ez már hiánypótlás alatt van (USA-ban nem akkreditációnak, hanem regisztrációnak nevezik, általában szigorúbbak is a magyar eljárásnál).
- Nem szolgáltatott adatokat a Felsőoktatási Információs Rendszernek, azonban ezt csak állami intézményeknek kell (a CEU nem az).
- Nyilvántartásba nem vetetett képzésekkel rendelkezik, azonban a CEU 37 képzésének elismerését benyújtotta, 17 másikat pedig pótolni fog.

Összességében tehát megállapítható, hogy az Oktatási Hivatal felülvizsgálata több hibát (a leggyakoribbak: nem jelentettek be adatot, képzéseket nem vettek nyilvántartásba), tárt fel egyes intézményeknél, így a CEU-nál is, de ahogy azt a fentiek igazolják, csak adminisztratív jellegű problémákról van szó, amelyeket az intézmény már orvosolt vagy annak megoldása folyamatban van.

2017. április 4-én a magyar parlament 123 igen és 38 nem szavazattal elfogadta a Nftv. módosítását. Ez a 28 nemzetközi felsőoktatási intézmény közül a CEU-t érinti a leghátrányosabban.

A parlamenti többség véleménye szerint nem igazságos a magyar egyetemekkel szemben, hogy e külföldi intézmény Magyarországi működése során két diplomát bocsáthat ki (magyar, USA), így versenyelőnyt biztosítva magának a többiekkel szemben.

Ebben az összefüggésben azonban felmerül a magyar egyetemekhez képest a Nemzeti Közszerződési Egyetem versenyelőnye is, amelyet pedig maga a Parlament biztosított számára, azzal, hogy bizonyos szakok csak itt működhetnek. De akkor hol itt az igazság? Van akinek lehet és van akinek nem engedjük meg?

Az elfogadott törvény módosítás több újabb követelményt fogalmaz meg a CEU működési engedély megszerzéséhez:

1. Kétoldalú szerződés megléte (Magyarország és USA)

---

⁷Nftv. 19. § (3)

A két ország között megkötendő nemzetközi szerződés kérdése problémás. Ennek oka, hogy az új törvény szerint a szövetségi kormányral kellene azt megkötöni, holott az USA-ban az oktatás kizárólagos tagállami hatáskör.

2. Kötelezték az egyetemet, hogy hozzon létre egyetemi campust New York államban

A CEU a 28 felsőoktatási intézmény közül az egyetlen olyan egyetem, amelynek nincs oktatási tevékenysége az anyaországában (rendkívül költséges lenne), de ad ki ottani diplomát. Az intézmény létrehozásának alapja az volt, hogy összekötést jelentsen a volt szovjet országok és az Egyesült Államok között, illetve amerikai színvonalú oktatást nyújtson Európában.

A probléma a magyar törvényhozás szerint ezzel kapcsolatban az, hogy annak ellenére, hogy nem oktat az USA-ban, magyar és amerikai diplomát is ad. (Ez persze előnyhöz juttatja a tehetséges magyar diákokat, mert jó egyetemen amerikai diplomát szerezni nagyon drága lenne.)

3. Az ide utazó tanárok munkavállalási engedéllyel oktathatnak

Eddig az EBESZ országaiból érkező tanároknak nem kellett munkavállalási engedélyt szereznie (mostantól ez csak az Európai Unió tagállamaira érvényes). Érdekes, hogy egyedül az USA tagja az EBESZ-nek, de az EU-nak nem és a CEU-ra a legtöbb tanár Amerikából jön.

A törvénymódosítás szerint 2018. január elsejétől a nemzetközi felsőoktatási intézmények a jelenlegi rendszer szerint nem vehetnek fel diákokat, de a most futó képzéseket még befejezhetik.

A CEU véleménye szerint a jogszabály diszkriminatív, mivel az a 28 egyetem közül öt érinti leghátrányosabban a legtöbb ponton, továbbá sérti az oktatás szabadságát és nem felel meg a törvénykezés szabályainak, mert nem történt meg a megfelelő egyeztetés előtte.

A parlament által elfogadott törvény a köztársasági elnök előtt van aláírás céljából. A döntés ellen tüntetések szerveződtek, illetve nemzetközi tiltakozáshullám indult meg (Pl.: Nyílt levél Nobel-díjas közgazdászoktól, külföldi illetve magyar oktatóktól, szakemberektől, szakkollégiumoktól, MTA-tól), amelyek Áder Jánost arra kérik, hogy ne írja alá a jogszabályt. Hogy mi lesz a történetek kimenetele, az még kérdéses...